

Hermann Garritzmann, Duitsland. Over de grondbegrippen in Principe 7 betreffende een leefstijl met de nadruk op kwaliteit van leven

Het Earth Charter in Duitsland

Hermann Garritzmann heeft als deskundige op het gebied van volwasseneneducatie gewerkt voor het aartsbisdom Paderborn en als adviseur bij een project van kwaliteitsontwikkeling en kwaliteitsbewaking voor beroepsopleidinginstellingen. Hij is coördinator van Agenda 21-processen geweest in het district Höxter. Sinds juni 2001 is hij de Duitse

Earth Charter-coördinator bij het Ökumenische Initiative eine Welt. Garritzmann is meer dan vijftientig jaar freelance werkzaam geweest in het educatieve werk van de bisschoppelijke ontwikkelingsorganisatie Misereor. Tegenwoordig is hij lid van de stuurgroep van een proefproject aangaande beroepsopleiding: Complete Living in the One World – Global Learnings in the Third Lifeage – een project dat duurzame ontwikkeling verbindt met oudereneducatie.

*Onze planeet is het enige thuis dat we hebben.
Waar moeten we heen als we haar verwoesten?*

Deze eenvoudige maar tartende vraag werd ooit gesteld door de Dalai Lama. Het Duitse Earth Charter Team maakte dankbaar gebruik van deze zin als kop van een advertentie waarmee we aandacht vroegen voor het Earth Charter in meer dan vijftig treinen van de Duitse spoorwegmaatschappij. We hadden toestemming gekregen onze boodschap af te drukken op de omslag van reisboekjes die op elke zitplaats werden gelegd. Begin 2004 trokken deze treinen vier weken lang kriskras door Duitsland en verspreidden de boodschap dat het Earth Charter streeft naar het aankweken van een nieuw gevoel van mondiale verantwoordelijkheid, gebaseerd op respect en zorg voor alle levensvormen. Onze advertentie besloot met de uitnodiging: “Samen kunnen wij met verbeeldingskracht een visie op een duurzame manier van leven ontwikkelen en op een andere, betere manier gaan leven.” Toch bleef voor veel passagiers de vraag: een duurzame manier van leven – wat is dat en hoe werkt het?

In een welvarend land als Duitsland luisteren de mensen heel goed en kritisch als in Principe 7 van het Earth Charter wordt

gezegd: “Pas productie, consumptie en reproductieplannen toe die de regenererende capaciteiten van de aarde, de mensenrechten en het welzijn van gemeenschappen beschermen.” In Subprincipe 7.f wordt dit nog uitdrukkelijker verwoord: “Neem levenswijzen aan die de kwaliteit van het leven en materiële toereikendheid in een eindige wereld benadrukken.”

De opdracht om te kiezen voor economische patronen die helpen om de ecologische en maatschappelijke systemen van de aarde te beschermen en te onderhouden vormt een speciale uitdaging voor de ontwikkelde landen. De ‘ecologische voetstap’ die elke burger van de industrielanden op deze planeet achterlaat, vormt een duidelijk bewijs van deze uitdaging: als iedere persoon op deze planeet zou leven als de gemiddelde Duitser, net zoveel zou consumeren en net zoveel afval zou produceren, zouden we vier planeten Aarde nodig hebben. Daarom zijn duurzame productie- en consumptiepatronen essentieel voor het behoud en de kwaliteit van onze ecosystemen. Daarnaast is duurzaam gebruik van hulpbronnen ook niet meer dan eerlijk en rechtvaardig ten opzichte van mensen op het zuidelijk halfrond die zich een leefstijl als de onze niet kunnen veroorloven.

Het Ökumenische Initiative eine Welt (ÖIEW), dat sinds het voorjaar van 2001 geldt als de Duitse speerpunt van het internationale Earth Charter Initiative, werd precies voor dit doel in het leven geroepen. Het werd gestart omstreeks 1975, toen voor het eerst een brede belangstelling ontstond voor ecologie en wereldwijde onderlinge afhankelijkheid. Doel van het initiatief is het propageren van een nieuwe manier van leven – een manier die gebaseerd is op dialoog, solidariteit en eenvoud, en die ecologisch verantwoord is.

Het lidmaatschap van het ÖIEW is bedoeld voor mensen die zichzelf zien als deel van de Ene Wereld met zijn rijke variatie aan plantaardig en dierlijk leven. Bovendien zien we onszelf als deel van de Ene Mensheid die alle volkeren, culturen en godsdiensten omvat. Beide aspecten zijn vertegenwoordigd in het Griekse woord ‘oikoumène’.

Als leden van het ÖIEW hebben we bepaalde persoonlijke engagementen gemeen, die we beschouwen als richtlijnen voor ons

leven en die we willen uitdragen in onze samenleving. Het zijn:

- bijdragen aan rechtvaardigheid, vrede en natuurbehoud door bewuste levensbeslissingen;
- in het dagelijks leven kleine stapjes maken in de richting van vrede, rechtvaardigheid en duurzaamheid;
- bewuste consumptiepatronen ontwikkelen en meewerken om de macht van consumenten politiek relevant te maken;
- persoonlijk gedrag en politieke doelstellingen op betrouwbare wijze in overeenstemming brengen
- financieel steunen van initiatieven die gericht zijn op ecologie, vrede, de één-wereldgedachte en mensenrechten, op basis van vrije eigen inschatting;
- deelnemen aan niet-gouvernementele organisaties en campagnes voor een duurzame manier van leven;
- streven om duurzaamheid tot een dominant ethisch en praktisch motief te maken voor zowel het persoonlijk gedrag van mensen als voor economische en politieke structuren.

Bij een workshop over de vooruitzichten van het Initiatief bleek dat de leden van het ÖIEW in de toekomst speciale nadruk wensten op de volgende programmaonderdelen: het streven naar duurzame manieren van leven; de dialoog over een ethiek van duurzaamheid en een levendige uitwisseling van ideeën over een geest van wereldwijde verantwoordelijkheid.

Al deze onderwerpen hebben we aangetroffen in het Earth Charter. Het Charter roept ons op *zelf* de verandering te zijn die we de wereld toewensen; het is ethisch een eerste vereiste om de wereldwijde verandering te beginnen met je eigen gedrag. Vanaf het begin hebben onze leden de eerste ontwerpen van het Earth Charter in het Duits vertaald en gediscussieerd over de betekenis ervan. Als officiële Duitse speerpunt van het Earth Charter proberen we naarstig het Earth Charter in Duitsland en aangrenzende Duitstalige landen bekend te maken en het een belangrijker plaats te geven binnen de structuren van lokale en nationale besluitvorming.

Samen met Friends of the Earth Germany geven we een brochure uit over het Earth Charter, die nu een vierde druk heeft gehaald, wat betekent dat we zo'n 35.000 exemplaren hebben verspreid in scholen, religieuze organisaties, lokale Agenda 21-groepen en andere maatschappelijke instellingen. Intussen is het Earth Charter zelf herdrukt in talloze andere publicaties, zoals in de Duitse uitgave van het boek van Michail Gorbatsjov, *Mijn manifest voor de aarde*, en het is verder te vinden op verschillende websites op het internet. We geven ook nog een driemaandelijkse nieuwsbulletin uit over het Earth Charter, getiteld *Erd-Charts Themen*, en we zijn begonnen een aantal 'Ambassadors for the Earth Charter' te trainen in het gebruik van hun unieke vaardigheden en ervaring om het Earth Charter ter discussie te stellen in hun eigen omgeving. Op die manier proberen we de verbreiding van de waarden van duurzame ontwikkeling van onderaf te stimuleren, te beginnen bij individuele personen, vervolgens bij maatschappelijke organisaties en zo

een basis te leggen om er steeds meer mensen bij te betrekken en het handelen van onze lokale en nationale overheden te beïnvloeden.

In dit opzicht werd een eerste succes geboekt toen wij de kans kregen om het Earth Charter te introduceren bij onze nationale raad voor duurzame ontwikkeling, die door kanselier Gerhard Schröder in het leven is geroepen om de Duitse strategie voor duurzame ontwikkeling voor te bereiden. De raad erkende het Earth Charter als een belangrijk internationaal volksmanifest en wijdde zijn jaarlijkse bijeenkomst in 2004 aan het onderwerp 'waarden voor duurzame ontwikkeling', waarbij het Earth Charter werd bediscussieerd.

Nog meer steun van overheidszijde kregen wij door onze deelname aan twee rondetafelconferenties, georganiseerd door het Ministerie van Milieu om te onderzoeken welke rol religieuze groeperingen spelen in het publieke streven naar milieubescherming. Deze discussies hielpen ons de banden te versterken met verscheidene religieuze groeperingen in Duitsland die nu de waarden van het Earth Charter onder hun leden verspreiden.

Toch is het bewerken van de overheid niet onze eerste prioriteit. De omslag naar duurzame ontwikkeling vereist de medewerking van alle leden van de samenleving. In de kern vereist deze omslag een andere benadering bij het definiëren van de kwaliteit van het leven, waarbij het gaat om meer zijn in plaats van meer hebben, zoals gesteld in de Preambule van het Earth Charter. Gelukkig hebben diverse middelbare scholen en andere opleidingsinstituten, grote religieuze evenementen zoals de onlangs gehouden 'Kirchentag' van de Lutherse protestante kerk die ongeveer 300.000 christenen bijeenbracht, en zelfs de International Horticultural Show in Rostock in 2003, ons de kans geboden om het Charter uit te dragen en dialogen aan te sturen over de universele verantwoordelijkheid die elk van ons als burger van de Ene Wereld heeft.

Een hoogtepunt van ons werk op dit gebied was ongetwijfeld de workshop: 'Heeft de wereld een geweten? Earth Charter en mondiale ethiek', gehouden in februari 2005 samen met de Protestantse Academie van Berlijn en de Global Ethic Foundation. Deze workshop heeft ons geholpen de gemeenschappelijke basis vast te stellen van het Earth Charter Initiative en de vermaarde Global Ethic Foundation, die zich inzet voor begrip tussen de wereldreligies door vier ruime ethische principes te onderscheiden die al die religies gemeen hebben.

Nog een belangrijke partner bij deze activiteiten is de Club of Budapest International die het Earth Charter heeft opgenomen in zijn campagne 'Jij kunt de wereld veranderen.' Onze gezamenlijke persverklaring ter gelegenheid van de World Ethic Day, gevierd op 22 september, heeft ons grote publieke aandacht bezorgd.

Een andere speerpunt van onze activiteiten is voorlichting over duurzame manieren van leven. In 2002 wijdde de invloedrijke

Duitse organisatie van katholieke bisschoppen voor ontwikkelingssamenwerking een hele editie van haar docentenblad aan het Earth Charter. Dat heeft geleid tot bekendheid en gebruik van het Earth Charter op scholen in heel Duitsland. Een erg belangrijk project hebben wij helaas wegens financiële beperkingen moeten uitstellen. Als we voldoende middelen hadden gehad, zouden we heel graag het Earth Charter hebben herschreven in een taal die de jeugd aanspreekt en jongeren hebben aangespoord tot ideeën en activiteiten om het concept van duurzaamheid tot leven te brengen in hun eigen kringen.

We krijgen ook extra steun voor onze educatieve projecten door deel te nemen aan de nationale rondetafelconferentie over de United Nations Decade for Education for Sustainable Development, waar we het belang benadrukken van persoonlijke inzet voor het ontwikkelen van een duurzame manier van leven. De Decade is te beschouwen als een voorbeeld van verscheidene positieve ontwikkelingen. Andere hoopgevende ontwikkelingen zijn het Ten-Year Action Plan for Sustainable Patterns of Production and Consumption, door de Verenigde Naties aanvaard op de World Summit on Sustainable Development, en vele inspirerende voorbeelden van bevordering van bioregionale productiemiddelen in heel Duitsland en andere delen van de wereld. Deze ontwikkelingen tonen aan dat het onderwerp 'duurzame manieren van leven' weer steeds relevanter wordt, nadat terughoudende consumptie en productie ten behoeve van duurzame ontwikkeling eerder kleinerend werden afgedaan als onnozele vormen van zelfkastijding. Nadat het ÖIEW in deze zaken zo vele jaren tegen de stroom in heeft geroeid, is het bemoedigend te constateren dat de kwestie van persoonlijke verantwoordelijkheid nu weer duidelijk serieuzer wordt genomen.

In 2006 zal het ÖIEW zijn dertigste verjaardag vieren. We zoeken nog altijd naar de beste vorm voor die viering, maar we hopen in elk geval mannen en vrouwen die dertig jaar geleden hebben geholpen met de totstandkoming van het initiatief, samen te brengen met mannen en vrouwen die in 1976 zijn geboren en dan dus dertig jaar oud zijn. Het zou hoopgevend zijn als het streven naar een allesomvattende en mondiale ethiek, een duurzame manier van leven en een geest van universele verantwoordelijkheid zo van generatie op generatie kon worden doorgegeven. ●